

- ובחזון איש (כ) צדד שגם כשמתפללים מנחה בתענית בעוד היום גדול, נושאים את כפיהם. ועוד נסתפק לדידן שאנו רגילים להתפלל בכל יום סמוך לשקיעה, האם זה שמתפללים בתענית מוקדם מבכל יום נחשב הדבר להיכר. ונשאר ב'צ"ע'. ובשו"ת שבט הלוי (ח"ה כג) פסק שאין לישא כפים אלא במנחה סמוך לשקיעת החמה. וכן הגרשו"א זצ"ל הורה למעשה כפי המנהג לישא כפים רק במנחה קטנה (עפ"י הליכות שלמה).
- ב. נחלקו אחרונים בהן שאינו מתענה, האם נושא כפיו במנחה של תענית ציבור. והכריע הגרשו"א (מובא בהליכות שלמה) שאם יש שם כהנים נוספים – לא יעלה, אבל אם אין שם כהן אחר או יש כהן אחד בלבד זולתו – יעלה.
- ג. כתבו התוס': ביום הכפורים, כיון שמקדימים להתפלל מנחה, אין הכהנים נושאים כפיהם. וכן הוא מנהג אשכנז. ואולם בעל הלכות גדולות כתב שנושאים כפים במנחת יום הכפורים, שהואיל ומרבים בה ברחמים היא מתמשכת עד סמוך לשקיעה. והפוסקים נקטו כדעה ראשונה, ואעפ"כ אם עבר הכהן ועלה לדוכן, כיון שהדבר ידוע שאין שם שכרות – הרי זה נושא את כפיו ואין מורידים אותו מפני החשד, שלא יאמר פסול הוא ולכן הורידוהו (או"ח קכט, ב). ונוהגים לומר 'אלקינו ואלקי אבותינו' כי בעצם הוא זמן הראוי קצת לנשיאת כפים, שאם עלה לא ירד (רמ"א שם).
- ד. אין להחפז בתפילת געילה כדי להספיק לברך ברכת כהנים, ואם רואים שאין מספיקים אפשר לדלג מקצת מהפיוטים שבתוך חזרת הש"ץ. ובדיעבד ודאי יש לסמוך על השיטות שעד י"ג דקות ומחצה אחר השקיעה עדיין יום הוא [בא"י], ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד (הליכות שלמה ימים נוראים ד, ט. ויש נוהגים במקום הצורך לדחות אמירת המידות לאחר התפילה).

דפים כו – כז

ל. מה דין שיכור ובעל מום בנשיאת כפים?

שכור אסור בנשיאת כפים. לכך נסמכה פרשת כהן-מברך לפרשת נזיר, לומר: מה נזיר אסור ביין אף כהן מברך אסור ביין (רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא). ואולם אינו כנזיר להאסר בחרצן וכד' אלא ככהן משרת שאסור רק ביין ושכר (לשרתו ולברך בשמו. רבי יצחק). כהן בעל מום (מלבד מום שבידיו, שהעם מסתכלים בו. ע' מגילה כד) כשר לנשיאת כפים, שהוקש לנזיר לקולא ולא לכהן המשרת. ומבואר בגמרא הואיל והלכות אלו אינם אלא מדרבנן, לכך מקישים לקולא (להתיר בחרצן ובעל מום) ולא לחומרא.

- א. שיעור שתיית יין לאסור נשיאת כפים – רביעית. במה דברים כששותה בבת אחת, אבל שתה בשתי פעמים או שנתן לתוכו מעט מים מותר. ואם שתה יותר מרביעית אסור אף בכגון זה עד שיסיר יינו מעליו (או"ח קכה, לח).
- הגרשו"א זצ"ל אויערבך זצ"ל השיב לשואלו, כמה זמן על הכהנים להמתין לאחר שתיית יין בשמחת תורה כדי שיעלו לדוכן בתפילת מוסף: לאחר שעתיים מותר לעלות (מובא בקובץ 'מוריה' טבת תשנ"ו (רלה-רמ) עמ' עו).
- ב. השותה יין מגיתו – המגן-אברהם אוסר לישא כפיו. וכמה אחרונים חולקים עליו, כיון שאינו משכר (מובא במשנ"ב קכה ס"ק קמא).

- ג. בשאר משקים המשכרים; לדעת רבנו ירוחם, וכן פסק המגן אברהם, רק אם הגיע לשכרותו של לוט אין יכול לישא כפיו, אבל הבית-יוסף ועוד הרבה אחרונים חולקים וסוברים שגם בשאר משקים, כל שנשתכר מהם עד שאינו יכול לדבר לפני המלך אינו נושא כפיו (מובא במשנ"ב שם. וע' בשפת אמת).
- ד. יש אומרים שרק ההיקש לגזיר אסמכתא, אבל ההקש לכהן המשרת לימוד גמור הוא, ושתוי-יין אסור לשאת כפים מהתורה (עפ"י ראב"ד - ע' פתח עינים ושפת אמת. וע' בדקדוק לשון רבנו חננאל).
- ה. התוס' כתבו להכשיר לנשיאת כפים כהן שהמיר דתו וחזר. והביאו דעה האוסרת. וכן פסק הרמב"ם (נשיאת כפים טו, ג. וע"ע רא"ש מגילה פ"ג יט).
- ועוד נחלקו אחרונים אודות כהן ערל, האם כשר לנשיאת כפים..

דף כז

- לא. א. כמה משמרות כהנים יש וכיצד הם מחולקים?
 ב. האם נוכחות אנשי המעמד מעכבת בקרבן?
 ג. כיצד סדר קריאת התורה במעמדות?

א. אמר רב חמא בר גוריא אמר רב (וכן דעת תנא בברייתא אחת): משה תיקן להם לישראל שמונה משמרות; ארבעה מאלעזר וארבעה מאיתמר. בא שמואל והעמידם על שש עשרה. בא דוד [בשנת הארבעים למלכותו, ככתוב בדברי הימים] והעמידם על עשרים וארבע. ובברייתא אחרת שנו שמונה תיקן להם לישראל שש עשרה משמרות; שמונה מאלעזר ושמונה מאיתמר, וכשרבו בני אלעזר על בני איתמר חלקום לבני אלעזר (להיותם ט"ז) והעמידום על כ"ד.

בבית שני עלו מן הגולה ארבעה משמרות, ידעיה חרים פשחור ואימר. עמדו נביאים שביניהם וחילקום והעמידום על כ"ד, בללום ונתנום בקלפי. בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חבריו שש (כסדר עלייתם בגורל כך סדר שבתותיהם בשנה), בא חרים ונטל חלקו וחלק חבריו שש, וכן פשחור וכן אימר. הגיע זמן המשמר לעלות, חצי המשמר היה עולה לירושלים וחצי המשמר היה עולה ליריחו (כ"ג רש"י), כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבירושלים.

עשרים וארבעה משמרות היו של כהנים ושל לויים, כמפורש בדברי הימים. וכן הוא ברמב"ם כלי המקדש ג, ט ד, ג. חדושים ובאורים).

- ב. אמר רב יהודה אמר שמואל: כהנים ולויים וישראלים מעכבים את הקרבן. הרמב"ם השמיט הלכה זו.

וכתב בספר שפת אמת שאין הכוונה לפסול הקרבן אלא שמתעכבים מלהקריב עד שיתאספו אנשי מעמד. וכבר כתב כן הרשב"א, שמעמד אינו מעכב. ונראה שמפרש העיכוב אלכתחילה (עפ"י מצות ראייה או"ח תרפו, ע"ש. וכן כתב בשיטמ"ק בערכין יא: (אות ו) בשם הרא"ש. וע"ע: גבורת ארי; חדושי הגר"ר בנגיס ח"ב סו, לה; מנחת שלמה סוף ח"ג).

דין כלי שיר בקרבן אם מעכבים - נתבאר בערכין יא.

ג. ביום הראשון קוראים 'בראשית' ויהי רקיע'. בשני 'יהי רקיע' ו'קו', וכן בכל יום ויום. בששי 'תוצא הארץ' ו'ויכולו'. הפרשה הגדולה מבין השנים שבאותו יום – קוראים אותה שני עולים, והקטנה – אחד. פרשה שיש בה חמשה פסוקים, וצריך לחלקה לשני עולים – רב אמר: דולג; הראשון קורא שלשה פסוקים והשני חוזר ומתחיל מהפסוק האחרון שקרא זה וממשיך עוד שני פסוקים. ושמואל אמר: פוסק; מפסיקים באמצע הפסוק, כך שכל אחד קורא שני פסוקים וחצי.
הלכה כרב.

בשחרית ובמוסף קוראים בספר כדרך שקוראים כל השנה, ובמנחה נכנסים לבית הכנסת וקוראים על פיהם כקורין את שמע (עפ"י גמרא כה.).

א. קבלנו מרבתינו שהיו קוראים בכל יום בפרשת הקרבנות, ואחר כך קוראים סדר בראשית (רבנו חננאל. וכן מובא באוצר הגאונים (בפירושים, קנו; ובתשובות, עג) שעיקר המעמד היה בהוכרת קרבנות).
ב. נחלקו המפרשים האם גם בנעילה היתה קריאה אם לאו (ע' במפרשי המשנה וברש"ש).

דפים כו כח

ל. א. מהם זמני עצי כהנים והעם?

ב. אלו ימים אין בהם מעמד?

א. כשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשכה ועמדו משפחות מישאל והתנדבו משלהם, וכך התנו נביאים שביניהם, שאפילו לשכה מלאה עצים יהיו אלו מתנדבים משלהם שנאמר והגורלות הפלנו על קרבן העצים, הכהנים הלויים והעם להביא לבית אלקינו לבית אבותינו לעתים מזמנים שנה בשנה, לבער על מזבח ה' אלקינו ככתוב בתורה.
ואלו הן תשעת הזמנים של הבאת העצים:

באחד בניסן – בני ארח בן יהודה. בעשרים בתמוז – בני דוד בן יהודה. בחמשה באב – בני פרעוש בן יהודה. בשבעה בו – בני יונדב בן רכב. בעשרה בו – בני סנאה בן בנימן. בחמשה עשר בו – בני זתוא בן יהודה, ועמהם כהנים ולויים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות – משפחות שהזכרו לשבח על שהערימו על גזרת המלכות והעלו ביכורים ועצים למקדש]. בעשרים בו – בני פחת מואב בן יהודה. בעשרים באלול – בני עדין בן יהודה. באחד בטבת – שבו בני פרעוש שנית. [נחלקו תנאים בדעת רבי יוסי; לדברי תנא אחד בני פחת מואב הם בני יואב בן צרויה (שאמו צרויה באה מרות המואביה), ולדברי תנא אחר בני עדין הם בני יואב. לרבי מאיר, בני פחת מואב הם בני דוד. ולרבי יהודה, בני עדין הם בני דוד].
משפחות אלו נהגו 'יום טוב' באותם ימים שהביאו קרבן עצים, ואסורים בהם בהספד ובתענית ובעשיית מלאכה.

בזמנים אלו נדחה המעמד מתפילת מנחה או נעילה, וכדלהלן.

א. יש אומרים שדיני יום טוב ביום קרבן עצים, אין זה אלא מנהג [בייחוד לאחר החורבן], ויש אומרים מעיקר הדין (ע' רמב"ם כלי המקדש ו, ט יום טוב ה, יז; משנה למלך ואבי עזרי שם. וע"ע במובא במאור ישראל לעיל יב).

ב. בימי בית שני היה תשעה באב זמן הבאת עצים למערכה (כמבואר בתוספתא בכורים ב, ה; מגילת תענית פרק ה. וע' עוללות לר"ר מרגליות, יט).

ולפי מה שכתב בספר פרי צדיק (לט"ו באב, א) שבזמן הבית היו חוגגים מתשעה באב שבעה ימים, יתכן שעיקר